

Om dop och traditionsöverlämnande

DEN KYRKLIGA STATISTIKEN är ingen uppmuntrande läsning, inte heller de nyligen publicerade siffrorna för 2011 (som finns tillgängliga på Svenska kyrkans hemsida). Färre människor firar gudstjänst, färre använder sig av de kyrkliga handlingarna, färre är medlemmar. Så har man åtskilliga år kunnat sammanfatta siffermaterialet. I presentationen av materialet brukar kyrkokansliets »kommunikatörer» försöka vaska fram goda nyheter ur det dystra materialet, allt för att presentationen i pressen inte ska bli helt och hållet negativ. I år handlar det om att nedgången i antalet dop minskar en aning.

Men det tycks (ännu) inte som om man i biskopsmöte och kyrkostyrelse riktigt nått fram till insikten att det är dags att vända på alla stenar och verkligen ta itu med problemet. Eller kanske ändå. I *Dagen* den 4 maj intervjuas ärkebiskop Anders Wejryd och säger att »nu börjar till och med kyrkomötet se att om inte vår kyrka är en missionerande kyrka så har vi ingen framtid. För det automatiska traditionsöverlämnandet är oerhört försvagat. Så vi måste vara en missionerande kyrka.» I intervjun antyder Wejryd att han vetat detta länge, men det är först nu han låtit sin insikt nå offentligheten. På Svenska

kyrkans hemsida syns dock inget av ärkebiskopens insikter.

SPT vill gärna upprepa det vi sagt tidigare, att det är dags att tillsätta en »kriskommission » som både ser krisen: vår kyrkas ständigt ökande obetydlighet och irrelevans i samhället – och sedan gör något åt den. Den ska vara brett sammansatt och där ska finnas personer från de olika idérörelser som finns inom Svenska kyrkan, alltifrån EFS och Bibeltrogna vänner till Kyrkliga förbundet och arbetsgemenskapen Kyrklig förnyelse. I dessa rörelser finns tankar kring och erfarenhet av »traditionsöverlämnandet», kyrkans förmåga att finna vägar att hjälpa barn och ungdomar fram till en levande och personlig tro på Jesus.

Det börjar med dopet. I dopet ges den helige Ande till den som döps, till syndernas förlåtelse, till liv och till evig salighet, som det formuleras i Luthers lilla katekes. Denna Andens gåva ska ta form och gestalt hos den döpte, och det är en process som fortgår hela livet. Glädjande nog har man i flera stift börjat ett förnyelsearbete kring just dopet, med material om dopet på sina hemsidor och med samlingar på stiftsplan.

Drop-in-dop förhåller vi oss dock skeptiska till. Om syftet är att stötta föräldrar som inte vill eller har råd med en stor dopfest är syftet naturligtvis rätt och riktigt. Men det verkar som om dessa dop också får den konsekvensen att dopsamtalet blir oviktigt eller helt försvinner. Den gemensamma genomgången av dopet i församlingshemmet och sedan ett samtal mellan präst och föräldrar i

hemmet, eller hur nu dopsamtalet utformas, är en del av den viktiga personliga kontakten mellan församlingsprästen och dopföräldrarna. De tiotusentals samtalen vid köksborden om dopet, både de praktiska detaljerna och aktens innehåll, samt den avslutande bönen med önskan om välsignelse över barnet och dess föräldrar, är nog en del av förklaringen till att inte fler har begärt sitt utträde ur kyrkan.

BB-dopen från 1925 och trettio år framåt var en form av drop-in-dop. Prästen kom en gång i veckan till BB och döpte de barn som fötts sedan sist. Dopsamtal förekom inte, vid inte så få av dessa dop var inte ens modern närvarande vid dopet. »Praktiskt» var det kanske, ungefär som bilindustrins löpande band är praktiska, men definitivt inte ett konstruktivt sätt att handha barndop. När BB-dopen väl försvunnit kring 1960 var alla glada över att dopen återförts till kyrkorummen och verkligen fick betyda något för hela familjen.

Men frågan är om inte det verkliga problemet ligger någon annanstans. I *Kyrkans Tidning* den 16 maj diskuteras bl.a. dopfrekvensen. Reportern har talat med religionssociologen Jörgen Straarup i Umeå. Han påpekar att när färre än hälften av barnen döps och dopet blir minoritetens handlande, då måste församlingarna bemöda sig om att »på ett positivt sätt kunna förklara vad dopet är bra för».

Det är detta professor Straarup efterlyser när han fortsätter: »Många teologer, som KG Hammar och

Cristina Grenholm formulerar kyrkans budskap så det passar just dem som har en tro – utan att veta riktigt på vad. Det förhållningssättet gör det svårt att ge argument för dopet och det bidrar till kyrkans otydlighet». Att kunna förklara vad dopet är bra för, vad det gör för skillnad om någon är döpt eller inte och att göra det på ett enkelt och tydligt sätt – det är det nödvändiga första steget om kyrkan ska kunna vända de minskande dopsiffrorna.

Noga besett är denna enkla och svåra uppgift inte något som är unikt för kyrkan just i vår tid. Det som har förändrats är att den kristna trostraditionens språk och terminologi för allt större grupper av svenskar är ett främmande territorium. Traditionsöverlämnandet fungerar inte längre, när i stort sett varje kunskap om kristen tro saknas, och detta faktum är en stor del av Svenska kyrkans kris.

Många har då dragit den slutsatsen att det inte längre går att använda termer och begrepp som har sitt ursprung i kyrkans tradition. Därför tonar somliga präster och församlingshemsidor ned talet om dopet som nyfödelse, som död och uppståndelse med Kristus, som syndernas förlåtelse. Istället kan man få höra och läsa att dopet är en bekräftelse av det nyfödda barnet, en livets och glädjens fest, ett familjens firande och välkomnande, en Guds välsignande hand över barnet och dess framtid. Men ju mer man försöker skala bort de kyrkliga orden om dopet, desto otydligare blir argumentationen för det, och det blir svårt att skilja dopet från de namngivningsceremonier som

blivit allt vanligare och »på ett positivt sätt kunna förklara vad dopet är bra för».

Därför behöver ärkebiskopen och kyrkostyrelsen kalla samman en klarögd kriskommission med kompetens från många olika håll. I direktiven borde det framhållas att uppgiften inte är att föreslå förändrad organisation eller ännu modernare formuleringar i broschyrer och på hemsidor. Det som behövs är bra förslag till hur kyrkan och församlingarna når ut med evangelium till vår tids människor och hur vi hjälper dem att möta Jesus, till omvändelse och tro – eftersom det nu är den gåva vi har att komma med. Det är kanske här vi måste börja – i själva grundvalen, det goda budskapet (*evangelium*), för att nå fram till både tydlighet och enkelhet, och då inte bara i fråga om dopet.